

Studenec besed: seminar o starogrški književnosti in kulturi v Delfih¹

Εἴπατε τῷ βασιλεῖ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά,
οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβην, οὐ μάντιδα δάφνην,
οὐ παγὰν λαλέουσιν, ἀπέσβετο καὶ ἄλλον ὕδωρ.

Zadnji izrek delfskega preročišča je bil menda namenjen Julijanu Odpadniku, ki je leta 362 poslal svojega zdravnika Oribazija, da bi Apolonu v dvornem imenu ponudil pomoč. »Reci cesarju: do tal je podrta sijajna dvorana, / Fojb izgubil je hišo, izgubil je lovor preroški, / vir govoreči izgubil; studenec besed je presahnil.« No, od takrat je minilo precej časa in v tistih krajih se stvari niso samo podirale. Evropski kulturni center v Delfih (www.eccd.gr), nekakšen križanec med Cankarjevim domom Edvarda Ravnikarja in bližnjimi atrijskimi hiškami Stanka Kristla v Trnovem, sta v šestdesetih zasnovala arhitekta Konstantinos Kitsikis in Antonis Lambakis, dva pomembna predstavnika modernistične šole. Večkratni grški premier in predsednik Konstantinos Karamanlis, ki si je sam močno prizadeval za vstop Grčije v takratno Evropsko gospodarsko skupnost leta 1961, si ga je predstavljal kot središče, v katerem bi države članice postavile vrsto svojih paviljonov, namenjenih srečanjem iz sveta umetnosti, znanosti in književnosti. Zgradili so ga na gozdnatem pobočju neposredno pred vasico, kakih deset minut hoje od arheološkega najdišča, in sicer na zasebnem, štirideset hektarov velikem zemljišču. V prepletu stekla, betona, lesa, kamna, škržatov ter umetniških skulptur je nastal hotel s 45 dvoposteljnimi sobami, zasnovanimi kot niz hišic z razgledom na Korintski zaliv. Ob njem je sodobno konferenčno središče z dvema velikima dvoranama (»Apolonovo« in »Dionizovo«) s skupaj 330 sedeži, tremi pomožnimi dvoranami, knjižnico, razstavnim prostorom in tajništvom, ki skozi vse leto prireja srečanja na temo kulture, umetnosti in izobraževanja. Morda najočarljivejše je

¹ Seminar je potekal med 2. in 13. avgustom 2014. Fotografije: David Movrin.

Evropski kulturni center v Delfih, notranje dvorišče

odprto (»Frinihovo«) gledališče, ki so ga postavili v hribu nad vsem tem, izčiščena kamnita aluzija na antična gledališča, kjer je prostora za približno 1100 gledalcev. Sam sem bil presenečen nad njegovo funkcionalnostjo. V začetku avgusta je v njem nastopila gledališka skupina z Ajshilovimi *Peržani*. Pričakoval sem udeležence seminarja in morda še kakšnega ljubitelja iz vasi – ter z nejevero opazoval tisočglavo reko domačinov, ki se je ob devetih zvečer stekala vanj, se seznanjala s sosedi na sedežih ter družabno klepetala. Letošnje poletje je bilo tudi v tistih krajih nekoliko posebno in za večer se je napovedoval dež; množica se ni dala oplašiti ter je trmasto — ali pa morda varčno — ostala na svojih sedežih še potem, ko so z grmenjem in bliski pomešane kaplje nakazovale, da se bo večer končal, še preden se je prav začel. Trmarjenje je trajalo kakšnih trideset minut in na koncu so si premislili oblaki.

Letošnji seminar je bil namenjen češkim in slovenskim učiteljem grščine ter je sodil v niz seminarjev, s katerimi skuša grška država podpreti prizadevanja klasičnih filologov z različnih koncev sveta. Od leta 1995 dalje so tako v Delfih gostili Dance, Špance, Belgijce, Avstrijce, Ruse, Nizozemce, Nemce, Irce, Francoze, Švede, Norvežane in Islandce, Ciprčane, Britance, Italijane, Poljake, Argentince in Urugvajce, Brazilce in Portugalce ter Mehičane. Lani, ko so bili tam Švicarji, je profesor Athanasios Markopoulos, ki center vodi, povabil zraven dve svoji nekdANJI študentki, Jernejo Kavčič in Marketo Kulhankovo, ter jima predlagal pripravo seminarja za 30 čeških in slovenskih profesorjev in študentov grščine, ki bi nato poslušali predavanja grških, čeških in slovenskih profesorjev. Tamkajšnji *genius loci* ima očitno svoj mik in prijavi je bilo hitro več kot prostora. Program, ki se je nato izoblikoval skozi leto, je v

Mihalis Mihalidis, Ikar (1975)

slabih dveh tednih ponudil zelo raznoliko tematsko pahljačo. Predavanja so se dotikala šolstva v Bizancu (Athanasios Markopoulos); himn Apolonu (Irena Radova); petja in plesa v Delfih (Lucia Athanassaki); moderne grščine kot učnega pripomočka pri študiju stare grščine (Jerneja Kavčič); etnogeneze v antični Makedoniji (Ioannis Xydopoulos); grške medicine (Sonja Weiss); kontinuitete in diskontinuitete v grščini (Theodore Markopoulos); recepcije Sofoklovega *Kralja Ojdipa* (Efimia Karakantza); interpretacije mita (Irena Radova); nasprotja med Evropo in Azijo v hipokratskih razpravah in pri Herodotu (Sylva Fischerova); muze v homerskih pesnitvah (Juraj Franek); Aristotelove etike in sodobne filozofije (Stelios Virvidakis); členic v stari grščini (Dagmar Muchnova); meniške literature (Marketa Kulhankova); grške komedije (Brane Senegačnik); Aristofana, komične fantazije in politične satire (Ioannis Konstantakos); tipologije grških nikalnic (Dagmar Muchnova); Matije Murka in teorije ustnega pesništva (Sylva Fischerova); vzrokov za trojansko vojno pri Homerju (Menelaos Christopoulos); epinikijskega pesništva (Brane Senegačnik); romana o Aleksandru (Ioannis Konstantakos); naturalističnega pristopa k religiji (Juraj Franek); zgodovine klasične filologije v dvajsetem stoletju ter sodobnih učbenikov za pouk grščine (podpisani); muzeološkega narativa v Delfih (Rozina Kolonia); žensk v Bizancu (Katerina Nikolaou); ter izkušenj s poučevanjem grščine v različnih državah (Borivoj Marek, Athanassios Balermas, Sabina Zorčič).

Ko skušam urediti vtise s srečanja, ki je nekoliko nepričakovano previharilo kozarec vode s slovensko grecistiko, mi po glavi roji enozložnica, s katero bi teh deset dni ocenil kak slabo artikuliran in lacanovsko razpoložen trile-

Frinihovo gledališče, pred dežjem

tnik: »Še!« Klasični filologi smo posebne vrste ljudje, sem nekje slišal pred časom, večinoma raje tičimo med knjigami kot med ljudmi. To morda drži, včasih se zdi, da v tej krhki skupnosti, ki si je komaj dobro opomogla od slabo reflektiranih travm dvajsetega stoletja in ki se le plaho postavlja po robu novim, ki jih prinaša enaindvajseto, bolj kot česa drugega manjka komunikacije; in cena za ta primanjkljaj ni čisto zanemarljiva. V Delfih je bilo mogoče opazovati ustvarjalno brbotanje stroke, za hip odrešene tega izvirnega greha. Diskusije so se nalezljivo širile s predavanj k obrokom, v muzej, med ruševine in nazaj; pogovori s Čehi in z dvema Srboma, ki sta tam pripravljala seminar za naslednje leto, so v kratkem času stkali prijateljsko mrežo ter se iztekli v razmišljanje o skupnih projektih in konture najmanj dveh novih grških učbenikov. Ko sem v jedilnici špegal za slovenskimi in češkimi študenti, ki so neprestano viseli skupaj, v kakšni manj akademski reviji bi najbrž pisalo »kot rit in srajca«, sem se nehote spomnil na Prešernovega Andrejčka. Ta v Železni cesti s svetovljansko samoumevnostjo, ki smo jo v agorafobičnem dvajsetem stoletju nato dodobra izgubili, proti svoji ljubi, da »popelje se tja v Brno« poiskat imovitejših deklet, kot so košate Kranjice. Bomo videli.

David Movrin